

แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

Guidelines for Enhancing According to The 4 Prayer of The Wiset Muang
School Students Under The Office of Ang Thong
Primary Educational Service Area

อติคุณ วิเชียรศรี

Athikun Wicheansri

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง 2) ศึกษาวิธีการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง 3) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยมีระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบศึกษาเอกสาร แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และระเบียบวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 124 คน โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย การวิเคราะห์ทางสถิติ คือ หาค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการคิด ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา

2. วิธีการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง มีวิธีการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับหลักภาวนา 4 ได้แก่ 1) กายภาวนา 2) ศิลภาวนา 3) จิตภาวนา 4) ปัญญาภาวนา

3. แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีทั้งหมด 3 แนวทางดังนี้ 1) การให้การศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง มี 5 แนวทาง 2) การให้การฝึกอบรมและการพัฒนา มี 6 แนวทาง และ 3) การพัฒนาในงาน มี 7 แนวทาง คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียน, หลักภาวนา 4

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียน, หลักภาวนา 4

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the state of capacity of students in Wiset Mueang Thong School Cluster under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area, 2) to study methods in capacity enhancement according to the 4 principles of Bhavana for students in Wiset Mueang Thong School Cluster under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area, and 3) to propose guidelines in capacity enhancement according to the 4 principles of Bhavana for students in Wiset Mueang Thong School Cluster under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area. The mixed research methods were used in the study. The quantitative data were collected by using questionnaires from 125 samples in Wiset Mueang Thong School Cluster and analyzed by percentage, frequency, mean and standard deviation. The qualitative data were collected by in-depth interviews with 5 experts and analyzed by content analysis.

The results of the study were found that:

1. The state of capacity of students in Wiset Mueang Thong School Cluster under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area was at a high level overall. In descending order, the highest level was on capacity in thinking, followed by life-skills, technology competence, communication and problem solution respectively.

2. The methods in capacity enhancement according to the 4 principles of Bhavana for students in Wiset Mueang Thong School Cluster under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area in 5 areas; 1) Capacity in communication, 2) Capacity in thinking, 3) Capacity in problem solution, 4) Capacity in life-skills, and 5) Capacity in technology. These five areas were used in the interviews with school administrators based on the four principles of Bhavana; 1) Kaya Bhavana, Sila Bhavana, 3) Citta Bhavana, and 4) Paññā Bhavana.

3. There are 3 guidelines in capacity enhancement according to the 4 principles of Bhavana for students in Wiset Mueang Thong School Cluster under the Office of Ang Thong Primary Educational Service Area as follows; 1) 5 guidelines in providing education and self-developing enhancement, 2) 6 guidelines in providing training and developing, and 3) 7 guidelines in work development.

Key words: ; Guidelines for Enhancency, The 4 Prayer

บทนำ

ปัจจุบันความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาและเจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว การที่เราจะพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ทันเทคโนโลยีนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยหลายตลาดแรงงาน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. 2551) ผู้เรียนนั้นนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญของตลาดแรงงานอย่างมาก แต่จะสำคัญอย่างไร การศึกษาของประเทศนั้นต้องอาศัยหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดวิสัยทัศน์ให้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้

เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกายมีความรู้คุณธรรมมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิตโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพมีจุดหมายของหลักสูตรที่ชัดเจนในประเด็นสำคัญ 5 ประการคือ 1) มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเองมีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ความสามารถในการสื่อสารการคิด การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีมีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลกยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและ 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขซึ่งแนวทางการบรรลุจุดหมายนั้นหลักสูตรได้กำหนดให้มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการเป็นพื้นฐานเบื้องต้นคือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี จากการประกาศใช้หลักสูตรดังกล่าวส่งผลให้หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้เรียนในพื้นที่รับผิดชอบให้มีคุณภาพตามมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนดให้ผู้เรียนมีความสามารถหรือเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการดังกล่าวข้างต้นซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานด้านอื่น ๆ ต่อไปอย่างสอดคล้องเหมาะสม (วิระชัย ศรีหาพล, 2557)

องค์ประกอบที่สำคัญและจำเป็นเพื่อในการเรียนรู้ของนักเรียนทักษะในศตวรรษที่ 21 คือ มาตรฐานศตวรรษที่ 21 การประเมินผลหลักสูตรการเรียนการสอนการพัฒนาอาชีพและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับระบบสนับสนุนการผลิตที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนในปัจจุบัน มีดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร คือความรู้สึกละทักษะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม ได้อย่างเหมาะสม 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

ปัญหาข้างต้นเกิดขึ้นหลายประเทศ และหลายประเทศเลือกทางออกสำคัญประการหนึ่งคือ การจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency – Based Education : CBE) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาด้วย

ระบบหลักสูตรฐานสมรรถนะ (Competency – Based Curriculum : CBC) การจัดการเรียนการสอน ฐานสมรรถนะ (Competency – Based Instruction : CBI) และการวัดและประเมินผลฐานสมรรถนะ (Competency – Based Assessment : CBA) ซึ่งเป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner Centered) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความถนัด และก้าวหน้าไปตามความสามารถของตนโดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับการทำงาน การแก้ปัญหา และการดำรงชีวิต อย่างไรก็ตาม ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ที่บุคคลได้เรียนรู้อาจไม่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน หากบุคคลนั้นขาดความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะต่างๆ ที่ตนมีในการปฏิบัติงาน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การขาดความสามารถเชิงสมรรถนะ ดังนั้นความรู้ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลได้เรียนรู้นั้นจะยังไม่ใช้สมรรถนะจนกว่าบุคคลนั้นจะได้นำแสดงพฤติกรรมแสดงออกถึงความสามารถในการนำความรู้ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะต่างๆ ที่มีในการทำงานหรือการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, หน้า1-7)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาหนทางแก้ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้เรียนให้ผลการเรียนเพิ่มขึ้นและพัฒนาทักษะต่างๆ ด้วย จึงได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาวิธีการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง” ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Research Method) ศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นงานวิจัยหลักโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นงานวิจัยสนับสนุนโดยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มี 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ ความเป็นมาของสมรรถนะ ความหมายของสมรรถนะ ความสำคัญของสมรรถนะ

ประเภทของสมรรถนะ องค์ประกอบของสมรรถนะ ระดับของสมรรถนะ กระบวนการส่งเสริมสมรรถนะ หลักทฤษฎี 4 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- แหล่งข้อมูล : หนังสือ, ตำรา, บทความ, วารสาร, งานวิจัย, เว็บไซต์
 เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)
 การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
 ผลลัพธ์ : กรอบแนวคิดการวิจัย และสมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

2. แบบสอบถาม

- วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับ สมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
 แหล่งข้อมูล : ครู กลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 127 คน
 เครื่องมือ : แบบสอบถาม (Questionnaire)
 การวิเคราะห์ข้อมูล : ค่าความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การวิเคราะห์เนื้อหา
 ผลลัพธ์ : สภาพปัญหาสมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาวิธีการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง มีขั้นตอน ดังนี้

สัมภาษณ์

- วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาวิธีการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง
 แหล่งข้อมูล : ผู้บริหาร และครู จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง และกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก
 เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview)
 การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
 ผลลัพธ์ : แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง

ขั้นตอนที่ 3 เสนอแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง ปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง

- วิธีดำเนินการวิจัย : ปรับปรุงแก้ไขและเสนอแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักทฤษฎี 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง
 แหล่งข้อมูล : อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก, อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม, ผู้วิจัย
 เครื่องมือ : ศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4
ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล “แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ” ผู้วิจัยได้สรุปตามวัตถุประสงค์ประสงค์ ดังต่อไปนี้

5.1.1. สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับศึกษาสมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

สมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการคิด ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา

1. ด้านความสามารถในการสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ได้อย่างภาษาอย่างเหมาะสม อันดับที่ 2 เขียนบันทึกเหตุการณ์ประจำวันแล้วเล่าให้เพื่อนฟังได้ และอันดับที่ 3 สามารถใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม
2. ด้านความสามารถในการคิด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ อันดับที่ 2 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และอันดับที่ 3 ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้
3. ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1. เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคม อันดับที่ 2 แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และอันดับที่ 3 ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา
4. ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อันดับที่ 2 เรียนรู้ด้วยตนเองได้เหมาะสมตามวัย และอันดับที่ 3 สามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้ หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง 5. ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 มีทักษะกระบวนการใช้เทคโนโลยี อันดับที่ 2 เลือกและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมตามวัย และอันดับที่ 3 สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาวิธีการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง

สรุปผลการวิจัยพบว่า วิธีการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนทั้งหมด 5 ด้าน 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับหลักภาวะ 4 ได้แก่ 1) ภาวะกายภาพ 2) ภาวะศิลปภาพ 3) ภาวะจิตภาพ 4) ภาวะปัญญาภาพ ดังนี้

1. ภาวะกายภาพ คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือทางวัตถุให้รู้จัก “กินอยู่ดูฟัง” เป็นสามารถเสพสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้โทษรู้จัก ควบคุมไม่ให้เกิดความต้องการที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น โดยมีลักษณะ ดังนี้ สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องนั้นจะต้องมีการฝึกเป็นผู้ฟังที่ดี เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการฝึกสื่อสาร หากเราฝึกฟัง โดยการมีใจจดจ่อ ต้องตั้งใจฟังคนตรงหน้าอย่างตั้งใจ และจริงใจ ไม่พูดแทรกกระหว่างที่คู่สนทนาพูดยังไม่จบ ให้ความสำคัญกับคู่สนทนาอย่างจริงจัง มีวินัยในการเข้าสังคม แสวงหาความรู้ได้ตลอดเวลา รู้จักโอบอ้อมอารีกับเพื่อนโดยการมีสัจธรรม

2. ภาวะศิลปภาพ คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ มนุษย์ตั้งอยู่ในกฎระเบียบเพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการของตนนั้นไม่ไปเบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายกับผู้อื่นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและเกื้อกูลกันได้ด้วยดี โดยมีลักษณะ ดังนี้ ใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ไม่ใช้ภาษาสูงเกินไป หรือคำหยาบคายเกินไปจนเด็กรับไม่ได้ ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ได้อย่างภาษาอย่างเหมาะสม แก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้และรู้จักคิดแยกแยะพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีเหตุมาจากสิ่งใด แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน จัดการกับปัญหาความขัดแย้งได้ หลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

3. ภาวะจิตภาพ คือ การมีจิตที่สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมความดีงามสมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพมีความเข้มแข็งมั่นคงและสมบูรณ์ด้วยสุขภาพมีความเบิกบานผ่องใสสงบสุข โดยมีลักษณะ ดังนี้ คิดวิเคราะห์สังเคราะห์สิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวเองและใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์ สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ สามารถแก้ปัญหาและเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

4. ภาวะปัญญาภาพ คือ การเสริมสร้างความรู้ความคิดความเข้าใจอย่างเป็นนายความคิดและการหยั่งรู้ความจริงรู้เห็นเท่าทันโลกและชีวิตตามสภาวะจริง มีลักษณะ ดังนี้ เลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย ใช้ในการสืบค้นเรื่องที่เขารับรู้ว่ามีวิธีการสืบค้นอย่างไร ถูกต้อง ไม่ควรเข้าถึงข้อมูลหรือเข้าไปดูข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลกับผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตแล้วตนเองนำมาเปิดเผย ไม่ทำลายข้อมูล ไม่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจว่าตัวเองเป็นอีกบุคคลหนึ่ง เช่นปลอมแปลงเมลล์ของผู้อื่น เป็นต้น

แนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 ดังนี้

1) การให้การศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self-development) มีแนวทาง ดังนี้

1.1 ใ้บทเรียนสำเร็จรูปที่มีผู้พัฒนามาแล้วนำมาต่อยอด 1.2 ศึกษาจากเอกสาร คู่มือการทำงานในเรื่องต่างที่ตนเองสนใจ 1.3 ศึกษาจากสื่อสตัทพ์ศนูปกรณ์ต่าง ๆ 1.4 ให้การศึกษาเพิ่มเติมในระยะ

สั้นและระยะยาว 1.5 การมอบหมายให้วิจารณ์หนังสือในประเด็นต่าง ๆ เพื่อฝึกความเป็นคนอ่านแล้วตีความหมายได้

2) การให้การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and development) มีแนวทาง ดังนี้

2.1 จัดโครงการฝึกอบรมภายในโรงเรียน หรือภายในชั้นเรียน 2.2 ส่งเข้าอบรมร่วมกับสถานศึกษาภายนอกเพื่อสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างสถาบัน 2.3 วางแผนการฝึกอบรม พัฒนานักเรียนตามความจำเป็น และเป็นรายกลุ่ม 2.4 พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับสนใจของนักเรียนและใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องในการพัฒนา 2.5 ใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบผสมผสานและการพัฒนานักเรียนให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ 2.6 สร้างแรงจูงใจในการฝึกอบรมและพัฒนาด้วยกิจกรรม/เกมต่าง ๆ

3) การพัฒนาในงาน (In-service development) มีแนวทางดังนี้

3.1 มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่นตำแหน่ง หัวหน้าห้อง รองหัวหน้า เป็นต้น 3.2 ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน 3.3 ให้ความร่วมมือคณะกรรมการนักเรียน 3.4 ให้นักเรียนจัดตั้งกลุ่มร่วมกิจกรรมหรือชมรมต่าง ๆ โดยมีครูให้ความร่วมมือและคอยสนับสนุน 3.5 ฝึกให้นักเรียนได้ไปออกไปสังเกตการณ์ต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียนและสรุปประเด็นต่าง ๆ มาเพื่อให้เขาได้พัฒนาตนเองในงานที่ได้รับมอบหมาย 3.6 จัดให้นักเรียนออกภาคสนามเพื่อให้นักเรียนได้ทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ 3.7 มีการยกย่องการทำความดีของนักเรียนให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนคนอื่น ๆ

ผลการเสนอแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

1) การให้การศึกษาศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self-Development) มีแนวทาง ดังนี้

1.1 ใช้บทเรียนสำเร็จรูปที่มีผู้พัฒนามาแล้วนำมาต่อยอด 1.2 ศึกษาจากเอกสาร คู่มือการทำงานในเรื่องต่างที่ตนเองสนใจ 1.3 ศึกษาจากสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ 1.4 ให้การศึกษเพิ่มเติมในระยะสั้นและระยะยาว 1.5 การมอบหมายให้วิจารณ์หนังสือในประเด็นต่าง ๆ เพื่อฝึกความเป็นคนอ่านแล้วตีความหมายได้

2) การให้การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and Development)

2.1 จัดโครงการฝึกอบรมภายในโรงเรียน หรือภายในชั้นเรียน 2.2 ส่งเข้าอบรมร่วมกับสถานศึกษาภายนอกเพื่อสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างสถาบัน 2.3 วางแผนการฝึกอบรม พัฒนานักเรียนตามความจำเป็น และเป็นรายกลุ่ม 2.4 พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับสนใจของนักเรียนและใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องในการพัฒนา 2.5 ใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบผสมผสานและการพัฒนานักเรียนให้รู้เท่าทันเทคโนโลยีสมัยใหม่ 2.6 สร้างแรงจูงใจในการฝึกอบรมและพัฒนาด้วยกิจกรรม/เกมต่าง ๆ

3) การพัฒนาในงาน (In-service Development)

3.1 มีการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำหน้าที่ต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่นตำแหน่ง หัวหน้าห้อง รองหัวหน้า เป็นต้น 3.2 ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการนักเรียน 3.3 ให้ความร่วมมือคณะกรรมการนักเรียน 3.4 ให้นักเรียนจัดตั้งกลุ่มร่วมกิจกรรมหรือชมรมต่าง ๆ โดยมีครูให้ความร่วมมือ 3.5 ฝึกให้นักเรียนได้ไปออกไปสังเกตการณ์ต่าง ๆ ภายนอกโรงเรียนและสรุปประเด็นต่าง ๆ มาเพื่อให้เขาได้พัฒนาตนเองในงานที่ได้รับมอบหมาย 3.6 จัดให้นักเรียนออกภาคสนามเพื่อให้นักเรียนได้ทำงานกับเพื่อนร่วมงานที่มีประสิทธิภาพ 3.7 มีการยกย่องการทำความดีของนักเรียนให้เห็นเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนคนอื่น ๆ

ในการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 โดยมี 1) ภาวะทางกาย 2) ภาวะทางจิต 3) ภาวะทางจิตวิญญาณ และ 4) ภาวะทางปัญญา เมื่อได้รับการพัฒนาแล้วจะมีคุณลักษณะ ดังนี้

1. ภาวะทางกาย คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือทางวัตถุให้รู้จัก“กินอยู่ดูฟัง”เป็นสามารถเสพสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้โทษรู้จัก ควบคุมไม่ให้เกิดความต้องการที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น โดยมีลักษณะ ดังนี้

1.1 สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องนั้นจะต้องมีการฝึกเป็นผู้ฟังที่ดี เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการฝึกสื่อสาร หากเราฝึกฟัง โดยการมีใจจดจ่อ

1.2 ต้องตั้งใจฟังคนตรงหน้าอย่างตั้งใจ และจริงจัง ไม่พูดแทรกกระหว่างที่คู่สนทนา ยังพูดไม่จบ

1.3 ให้ความสำคัญกับคู่สนทนาอย่างจริงจัง

1.4 มีวินัยในการเข้าสังคม

1.5 แสวงหาความรู้ได้ตลอดเวลา

1.6 รู้จักโอบอ้อมอารีกับเพื่อนโดยการมีสัจธรรม

2. ภาวะทางจิต คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม คือ มนุษย์ตั้งอยู่ในกฎระเบียบเพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการของตนนั้นไม่ไปเบียดเบียนหรือก่อความเดือดร้อนเสียหายกับผู้อื่นสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและเกื้อกูลกันได้ด้วยดี โดยมีลักษณะ ดังนี้

2.1 ใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับวัยของนักเรียน ไม่ใช้ภาษาสูงเกินไป หรือคำหยาบคายเกินไปจนเด็กรับไม่ได้

2.2 ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ได้อย่างภาษาอย่างเหมาะสม

2.3 แก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้และรู้จักคิดแยกแยะพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นว่ามีเหตุมาจากสิ่งใด

2.4 แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.5 สามารถนำเทคโนโลยีมาปรับประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

2.6 จัดการกับปัญหาความขัดแย้งได้

2.7 หลีกเลียงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง และต้องมีคุณธรรมจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี

3. ภาวะทางจิตวิญญาณ คือ การมีจิตที่สมบูรณ์ด้วยคุณธรรมความดีงามสมบูรณ์ด้วยสมรรถภาพมีความเข้มแข็งมั่นคงและสมบูรณ์ด้วยสุขภาพมีความเบิกบานผ่องใสสงบสุข โดยมีลักษณะ ดังนี้

3.1 คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์สิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัวเองและใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

3.2 มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ

3.3 สามารถแก้ปัญหาและเข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคมปัจจุบันว่ามี การเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

3.4 สามารถแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา

4. ภาวะทางปัญญา คือ การเสริมสร้างความรู้ความคิดความเข้าใจอย่างเป็นนายความคิดและการหยั่งรู้ความจริงรู้เห็นเท่าทันโลกและชีวิตตามสภาวะจริง มีลักษณะ ดังนี้

4.1 เลือกลงและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย

- 4.2 ใช้ในการสืบค้นเรื่องที่เขาเรียนว่ามีวิธีการสืบค้นอย่างไร
- 4.3 ถูกต้อง ไม่ควรเข้าถึงข้อมูลหรือเข้าไปดูข้อมูลของผู้อื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต
- 4.4 ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลกับผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตแล้วตนเองนำมาเปิดเผย ไม่ทำลายข้อมูล
- 4.5 ไม่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าใจว่าตัวเองเป็นอีกบุคคลหนึ่ง เช่นปลอมแปลงเมลของผู้อื่น

เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง” ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้ สรุปผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการคิด ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการแก้ปัญหา สอดคล้องกับจิราภรณ์ ศรีเมืองคุณ (2558,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะผู้เรียนด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะผู้เรียนด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวัดสมรรถนะผู้เรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 3) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้เครื่องมือวัดสมรรถนะผู้เรียนด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า ด้านทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ตั้งแต่ 0.08- 1.00 มีค่าความเชื่อมั่น ทั้ง 7 ด้านคือ โดยการใช้วิธี แอลฟา ครอนบาค มีค่าตั้งแต่ 0.80-0.83 และมี นัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในยุคต่อในทางด้านเทคโนโลยีนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และยังพบอีกว่า ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับแต่ละละข้อจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1. เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงในสังคม อันดับที่ 2 แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ อันดับที่ 3 ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา เพราะสมรรถนะด้านการแก้ปัญหาในยุคปัจจุบันนับว่าเป็นความจำเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียนในการเอาตัวรอด และอยู่อย่างใช้ชีวิตเป็นสอดคล้องกับ ชิสา มงคลฉัตรพร (2561,บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อสมรรถนะผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนบ้านสวน (จันอนุสรณ์) มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อสมรรถนะผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนบ้านสวน (จันอนุสรณ์) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากผู้ปกครองที่มีบุตรหลานกำลังศึกษาในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนบ้านสวน (จันอนุสรณ์) อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับเรื่องความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นอันดับที่ 1 รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อันดับที่ 2 ด้านความสามารถในการคิด อันดับที่ 3 ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต อันดับที่ 4 และอันดับที่ 5 ด้านความสามารถในการสื่อสาร

แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองจากการสัมภาษณ์แล้วนำมาสังเคราะห์

จนได้แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนวิเศษเมืองทอง พบว่า 1) การให้การศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self-development) มีแนวทาง ดังนี้ ใช้บทเรียนสำเร็จรูปที่มีผู้พัฒนามาแล้วนำมาต่อยอด ศึกษาจากเอกสาร คู่มือการทำงานในเรื่องต่างที่ตนเองสนใจ ศึกษาจากสื่อโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ ให้การศึกษาเพิ่มเติมในระยะสั้นและระยะยาว การมอบหมายให้วิจารณ์หนังสือในประเด็นต่าง ๆ เพื่อฝึกความเป็นคนอ่านแล้วตีความหมายได้ ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนการสอนนักเรียนให้พัฒนาตนเองนั้นจะต้องปฏิบัติเอง ได้ทดลองเองจึงจักทำให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงทำให้จดจำได้แม่นยำและทำได้อย่างคล่องแคล่วสอดคล้องกับ สมชาติ กิจจรยง และ อรรถวิทย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550, หน้า 70) ได้กล่าวถึงการพัฒนาสมรรถนะไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การให้การศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self-Development) 2) การให้การศึกษาฝึกอบรมและการพัฒนา (Training And Development) และ 3) การพัฒนาในงาน (In-Service Development) และยังสอดคล้องกับ Sparks and Loucks-Horsley (1989, 34) ได้กล่าวถึงรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะไว้ว่า การพัฒนาหรือปรับปรุงเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จำเป็นต้องอาศัยความรู้ใหม่ ๆ ทักษะใหม่ ๆ จะทำให้ผู้ที่ให้ เข้ามามีส่วนร่วม นั้น ต้องมีการศึกษาหาความรู้และพัฒนาทักษะเพิ่มเติม มีโอกาสในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนมีการตัดสินใจร่วม และผลจากการมีส่วนร่วม นั้น จะทำให้เกิดความรู้สึกการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ และการมีพันธะผูกพันต่อการนำไปปฏิบัติให้บรรลุผล ซึ่งทักษะหรือความสามารถใหม่ ๆ นั้น ต้องเกิดมาจากการพัฒนา

หลักภาวนา 4 ที่ใช้ในการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมสมรรถนะซึ่งพบว่า ภายภาวนา คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพหรือทางวัตถุ ให้รู้จัก “กินอยู่ดูฟัง” เป็นสามารถเสพสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้โทษรู้จัก ควบคุมไม่ให้เกิดความต้องการที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น เพราะเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมความเป็นมนุษย์สมบูรณ์สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวว่า ภายภาวนาหรือการพัฒนา คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพหรือทางวัตถุให้รู้จัก “กินอยู่ดูฟัง” เป็นสามารถเสพสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้โทษรู้จัก ควบคุมไม่ให้เกิดความต้องการที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น และยังสอดคล้องกับ พระไพศาล วิสาโล (2549, หน้า 34) ได้กล่าวไว้ว่า ในการพัฒนาสุขภาพบุคคลและสังคมที่เน้นการ เสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความผาสุกทั้งในร่างกาย จิตใจ สังคมและธรรมชาติ โดยให้คำจำกัดความ ของสุขภาพแบบองค์รวมว่า “การคิดแบบองค์รวม” เป็นการเชื่อมโยงชีวิตของผู้คนกับสังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศาสนา จึงควรปรับทัศนคติเรื่องสุขภาพทั้งหมดของ ประชาชนและสาธารณะรวมถึง ศึกษาวิจัยการแพทย์พหุลักษณะทุก ๆ ด้านโดยเน้นความเข้าใจวิถีคิด ของประชาชน จึงเป็นการศึกษาระบบแนวคิดหรือศึกษาวัฒนธรรมในทัศนคติคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นกับการพัฒนาที่มีเป้าหมายให้เกิดความหลากหลายที่บูรณาการขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวนา ด้านกายภาวนา คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพหรือทางวัตถุให้รู้จัก “กินอยู่ดูฟัง” เป็นสามารถเสพสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณมิให้โทษรู้จัก ควบคุมไม่ให้เกิดความต้องการที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น ควรมี

นโยบายส่งเสริมให้โรงเรียนจัดให้มีการพัฒนาทางกายให้นักเรียนเข้าใจสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดีและให้เอาตัวรอดในสภาพแวดล้อมปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 ทั้ง 3 ขั้นตอน 1) การให้การศึกษาและส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง (Self-development) 2) การให้การฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and Development) และ 3) การพัฒนาในงาน (In-service Development) เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียน จึงสมควรให้โรงเรียนจัดกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการอ่านวิจารณ์หนังสือในประเด็นต่างๆ เพื่อฝึกความเป็นคนอ่านแล้วตีความหมายได้
2. ควรส่งเข้าอบรมร่วมกับสถานศึกษาภายนอกเพื่อสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างสถาบัน
3. ควรจัดให้นักเรียนจัดตั้งกลุ่มร่วมกิจกรรมหรือชมรมต่างๆ โดยมีครูให้ความร่วมมือและคอยสนับสนุน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากผลการศึกษาการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จะเห็นว่าการศึกษาวิจัยได้เห็นถึงแนวทางที่สำคัญจากการสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน โดยได้นำมาเสนอแนะเพิ่มเติม และผู้วิจัยจึงเสนอการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนพิเศษเมืองทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่
2. ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบการส่งเสริมสมรรถนะนักเรียนตามหลักภาวะ 4 ของนักเรียนกลุ่มโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสังกัดอื่นๆ ให้ครอบคลุมทุกขนาดของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- ชิสา มงคลฉัตรพร. (2561). ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อสมรรถนะผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนบ้านสวน (จันอนุสรณ์). การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิราภรณ์ ศรีเมืองคุณ. (2558). การพัฒนาเครื่องมือวัดสมรรถนะผู้เรียนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. ครุศาสตร์ มหาบัณฑิตสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พระไพศาล วิศาโล. (2549). แลขอบฟ้าเขียว ทางเลือกสำคัญสำหรับอนาคตที่กำลังปรากฏเป็นจริง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โกมลคีมทอง.

- วีระชัย ศรีหาพล. (2557). การเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยใช้แนวพุทธธรรม. *วารสารมหาวิทยาลัยฟาอีสเทอร์น*. 7(2) : 67.
- สมชาติ กิจยรรยง และ อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2557). *เทคนิคการจัดฝึกอบรม*. กรุงเทพมหานคร : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย- ญี่ปุ่น).
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2551). *พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา 2551*. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.vec.go.th> [26 กุมภาพันธ์ 2560].
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร : สกศ.
- Sparks and Loucks-Horsley. (1989). "Five models of development for teacher". *Journal of Staff Development*. 10(4).